ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова НМР ВСП «ІІНО КНУБА»
_____ Дмитро ПРУСОВ
від «26» травня 2026 р.

КАРТА ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)
Управління ризиками

1) Шифр за ОНП: ВК
2) Форма навчання: денна/вечірня/заочна
3) Компонента спеціальності: вибіркова
4) Семестр: 2/3
5) Викладач (розробник карти): кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри девелопменту та просторового планування ВСП «ІІНО КНУБА» Супруненко Світлана Анатоліївна
6) Мова навчання: українська
7) Необхідні ввідні дисципліни: (що треба вивчити, щоб слухати цей курс) – Менеджмент організацій і адміністрування, Стратегічний менеджмент
8) Мета курсу: є формування у здобувачів вищої освіти системних знань про теоретичні основи ризику та невизначеності, практичних навичок ідентифікації, оцінки та управління ризиками в різних сферах діяльності, а також розвиток компетентностей щодо прийняття обґрунтованих управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності.
9) Результати навчання: знати: основні поняття та терміни теорії економічного ризику, причини виникнення економічних ризиків, функції ризиків, різновиди ризиків; класифікацію ризиків і втрат; фактори, що впливають на підвищення або зниження рівня ризику; показники, що характеризують економічний ризик; методи та інструментарій кількісного аналізу та управління організаційно-економічними системами з урахуванням ризику, можливість їх використання; пріоритетні напрямки зниження ризику, доцільність їх використання у різноманітних ситуаціях; основні принципи комплексного підходу до управління ризиком; основні засади теорії портфеля;

вміти:

проводити якісний аналіз, ідентифікацію ризику та здійснювати відповідні обчислення, використовуючи сучасні ЕОМ та відповідні програмно-методичні комплекси;

оцінювати міру ризику, а також контролювати, моделювати й враховувати ризик, управляти ним, досліджувати можливі засоби захисту від ризиків, застосовуючи відповідні методи економічної ризикології;

цілеспрямовано аналізувати різноманітні ризики та використовувати адекватні методи їх аналізу;

складати економіко-математичні моделі економічних систем, перевіряти їх адекватність;

застосовуючи методи спостереження та контролю, визначати ризикові чинники виробництва, види виробничих процесів та елементи зовнішнього середовища, що можуть створювати загрозу збитків;

оцінювати ефективність різних видів діяльності підприємств з точки зору ризику та дохідності;

аналізувати та моделювати економічний ризик;

здійснювати заходи щодо мінімізації господарських ризиків;

оцінювати конфліктність, багатокритеріальність та зумовлений ними ризик;

моделювати процес прийняття рішень з урахуванням невизначеності;

оцінювати ефективність і ризиковість рішень, що приймаються.

Форма проведення занять: лекції, практичні заняття та консультації для кращого розуміння/опанування тем.

10) Структура курсу:

Денна/вечірня форма навчання

	Лекції, год	Практичне заняття, год	Лабораторні заняття, год	Контрольна робота	Самостійні робота здобувача, год	Форма підсумкового контролю
	24	14	-	1	52	залік
	Сума годин:			90		
	Загальні кількість кредитів ЄКТС:			3,0		

Заочна форма навчання

	Лекції, год	Практичне заняття, год	Лабораторні заняття, год	Контрольна робота	Самостійні робота здобувача, год	Форма підсумкового контролю
	4	2	-	1	84	залік
	Сума годин:			90		
	Загальні кількість кредитів ЄКТС:			3,0		

11) Зміст курсу: (окремо для кожної форми занять – Л/Пр/Лаб/ КР/СРС)

Назва тем /форма навчання	Денна форма			Заочна форма		
	Л	П	С/р	Л	П	С/р
Тема 1. Ризик як об'єкт управління	2	1	2	1	1	4
Тема 2. Основні концепції управління ризиками підприємства	2	1	5	-	-	5
Тема 3. Методологічні засади аналізу ризиків підприємства	2	1	5	1	-	5
Тема 4. Кількісні методи аналізу та оцінки ризиків	4	2	5	-	-	10
Тема 5. Експертні методи аналізу та оцінки ризиків	4	2	5	-	-	10
Тема 6. Застосування теорії ігор для оцінки ризиків	2	2	5	-	-	10
Тема 7. Моделювання та аналіз ризиків інвестиційних проєктів	2	2	10	-	-	10
Тема 8. Підходи та методи управління ризиками підприємства	2	1	5	1	-	10
Тема 9. Обґрунтування управлінських рішень в умовах ризику	2	1	5	1	1	10
Тема 10. Стандарти організації управління ризиками підприємств	2	1	5	-	-	10
Всього з курсу :	**24**	**14**	**52**	**4**	**2**	**84**

Контрольна робота (контрольна робота складається з теоретичного питань відповідно до запропонованого варіанту, практичного завдання та тестів).

Теоретичне завдання передбачає відповідь на одне питання в письмовій формі.

1. Сутність ризику як економічної категорії, його основні елементи та риси
2. Загальні проблеми. Головні цілі менеджменту та ризик.
3. Основні риси та функції ризику.
4. Характеристика підприємницьких ризиків.
5. Невизначеність як риса ризику.
6. Організаційні методи нейтралізації економічного ризику.
7. Управління діловим ризиком.
8. Управління фінансовим ризиком на підприємстві
9. Основні принципи управління ризиком. Етапи управління ризиком.
10. Ризик-позиція підприємства та особливості її прояву.
11. Сутність управління економічними ризиками.
12. Стратегія і тактика управління економічними ризиками.
13. Зміст процесу управління фінансовими ризиками.
14. Прийняття рішень в умовах невизначеності
15. Показники допустимого, критичного і катастрофічного ризику.
16. Систематичний і несистематичний ризик. Коефіцієнт чутливості бета (β), його сутність та визначення.
17. Сутність ліній CML і SML. В чому їх відмінність?
18. Класична модель формування портфеля цінних паперів.
19. Модель рівноваги ринку капіталів (CAPM).
20. Оцінка ринкової вартості підприємства та ризик.
21. Теорія портфеля цінних паперів (активів) і його оптимізація.
22. Принципи формування інвестиційного портфеля з урахуванням ризику.
23. Управління запасами з урахуванням ризику.
24. Мета і завдання розробки програми управління ризиками.
25. Інформаційне забезпечення розробки програми управління ризиком.
26. Прийняття управлінського рішення на засадах оптимального планування.
27. Метод побудови дерева рішень в управлінні ризиками.

Практичне завдання складається з задачі зміст яких охоплює пройдений навчальний матеріал. Умови задач аналогічні тим, що розв'язувалися на практичних заняттях.

Тестові завдання розміщено в Classroom.

12) Основна література:

1. Артим-Дрогомирецька З. Б., Негрей М. В. Економічний ризик : навч.-метод. посібник із грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України . Львів : Магнолія-2006, 2013. 320 с.

2. Артим-Дрогомирецька З. Б., Романич І. Б. Економічний ризик : практикум. Львів: Видавництво Тараса Сороки, 2008. 186 с.

3. Вітлінський В. В., Верченко П. І. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2000. 292 с.

4. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г. І. Ризикологія в економіці та підприємництві : монографія. К. : КНЕУ, 2004. 480 с.

5. Економічний ризик: ігрові моделі : [навч. пос.] / В.В. Вітлінський, П. І. Верченко, А. В. Сігал,

Я. С. Наконечний; за ред. д-ра екон. наук, проф. В. В. Вітлінського. К. : КНЕУ, 2002. 446 с.

6. Мороз В. М., Мороз С. А. Ризик-менеджмент : навч. посібник для студ. спец. 281 «Публічне управління та адміністрування». Харків : НТУ «ХПІ», 2018. 140 с. URL : http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/39143/1/Book_2018_Moroz_Ryzyk_menedzhment.pdf

7. Управління ризиками: Навчальний наочний посібник [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 073 «Менеджмент» / М.О. Кравченко, К. О. Бояринова, К. О. Копішинська; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані (1 файл: 18 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 432 с. Лактіонова О. А. Управління фінансовими ризиками: навчальний посібник. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 256 с. URL : https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/1460/1/Навч%20посібник%20УФР%2027_10_2020.pdf

13) Додаткова література:

1. Балджи М.Д. Економічний ризик та методи його вимірювання: навч. посіб. Харків: Промарт, 2015. 300 с. URL :
2. Вітлінський В. В. Аналіз, оцінка і моделювання економічного ризику. К. : Деміур, 1996. 212 с.
3. Вітлінський В.В., Наконечний С. І., Шарапов О. Д. Економічний ризик і методи його вимірювання : підручник. К. : ІЗМН, 1996. 400 с.
4. Глобальні ризики з точки зору Всесвітнього економічного форуму: інфографіка. 2020. Bakertilly: вебсайт. URL: https://bakertilly.ua/news/id48913
5. Економічний ризик: методи оцінки та управління [Текст] : навч. посібник / [Т. А. Васильєва, С. В. Лєонов, Я. М. Кривич та ін.] ; під заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої, канд. екон. наук Я. М. Кривич. Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2015. 208 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/50229/5/Ekonomichnyi_ryzyk%20.pdf
6. Економічні ризики: методи вимірювання та управління: Навчальний посібник / Скопенко Н.С., Федулова І. В., Мазник Л. В., Кириченко О.М., Удворгелі Л. І.; за заг. ред. Скопенко Н.С. К. : НУХТ, 2021. 344 с.
7. Кігель В. Р. Ризикологія: теоретичні основи та прикладні задачі, моделі і методи: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей. К.: Міленіум, 2017. 230 с.
8. Кучеренко В. Р., Карпов В. А., Карпов А. В. Економічний ризик та методи його вимірювання: Навчальний посібник. Одеса, 2011. 199 с. URL : https://core.ac.uk/download/pdf/147035471.pdf
9. Посохов І. М. Управління ризиками у підприємництві: навчальний посібник. Харків : НТУ «ХПІ», 2015. 220 с. URL : http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/28480/1/Posokhov_Upravlinnia_ryzykamy_2015.pdf
10. Стешенко О. Д. Ризикологія: Навч. Посібник. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 180 с. URL : http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/2224/1/Навчальний%20посібник.pdf
11. Управління фінансовими ризиками : навч. посібник / Куцик П. О., Васильців Т. Г., Сороківський В. М., Стефаняк В. І., Сороківська М. В. Львів : Растр-7, 2016. 318 с.
12. Боровик М. В. Ризик-менеджмент : конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 – Менеджмент / М. В. Боровик ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. – 63 с.
13. Слободянюк О., Кібік О., Котлубай В. С 48 Ризикологія : навч.-метод. посіб. для здобувачів третього (освіт.-наук.) рівня вищої освіти зі спец. «Менеджмент» [Електронне видання] / О. Слободянюк, О. Кібік, В. Котлубай ; Нац. ун-т «Одеська юрид. Академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 78 с.
14. Донець О.М. Використання міжнародних стандартів в управлінні ризиками. URL: http://www.knuba.edu.ua/doc/zbirnyk1/urss6_pdf/36-42.pdf
15. Кущик А. П. Управління ризиками : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024.119 с.

14) Інформаційні ресурси:

1. ISO 31000:2009, Risk management – Principles and guidelines, provides principles, framework and a process for managing risk. URL: http://www.iso.org/iso/iso31000.
2. ISO / IEC 31010:2009 Risk management – Risk assessment techniques. URL: http://www.iso.org/iso/ru/catalogue_detail?csnumber=51073.
3. ISO / TR 31004:2013 Risk management -- Guidance for the implementation of ISO 31000. URL: http://www.iso.org/iso/ru/ catalogue_detail?csnumber=56610.
4. ISO Guide 73 «Risk Management – Vocabulary – Guidelines for use in Publications Risk Management Standard. URL: http://www.airmic.com/publications.asp2.
5. Сайт №1 про ризики в українському Інтернеті. URL: http://risk.org.ua
6. Стандарт ризик-менеджменту Федерації європейських асоціацій з ризик менеджменту (RiskManagement 18 FERMA – p.6) URL: Standard, http://www.ferma.eu/Defaul.aspx?tabitd=195.
7. Draft ISO 31000:2009. Risk management – Principles and guidelines. VMIA. 2009. URL: http://www.vmia.vic.gov.au/skillsEDIT/clientuploads/48/Introduction%20to%20I SO31000%20June%202009.pdf.
8. Grant P. ISO 31000:2009 – Setting a New Standard for Risk Management. Risk Analysis. Vol. 30. №6. 2010. P. 881-886. URL: http://www.icciso.ru/toclients/standard/.

9. Risk management process. Coca-Cola Company. URL: http://coca-cola hellenic.com/en/about-us/business-resilience-and-risk-management/riskmanagement-process/.
10. Risk Management. Toyota Official Website. URL: http://www.toyotaglobal.com/sustainability/csr/risk-management/
11. Бізнес-клімат. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: https://www.me.gov.ua/Documents/MoreDetails?lang=uk-UA&id=1128b5d14d76-4115-b21b-cb5c7bcf7d95&title=DoingBusiness2019
12. Банки України. Мінфін – все про фінанси: новини, курси валют, банки. URL: https://minfin.com.ua/ua/banks/
13. Basel III: international regulatory framework for banks. Basel Committee on Banking Supervision. URL: https://www.bis.org/list/bcbs_all/sdt_1/index.htm
14. Standards. International Organization for Standardization, ISO. URL: https://www.iso.org/standards.html /

15) Система оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів)

Денна/вечірня форма навчання

<table>
<tr><td colspan="6">Поточне оцінювання та самостійна робота</td><td>Якість виконання індивідуального завдання (контрольної роботи)</td><td>Підсумковий тест (залік)</td><td>ВСЬОГО за курс</td></tr>
<tr><td></td><td>Т. 1</td><td>Т. 2</td><td>Т. 3</td><td>Т. 4</td><td>Т. 5</td><td rowspan="6">20 б.</td><td rowspan="6">50 б.</td><td rowspan="6">100 б.</td></tr>
<tr><td>Відповідь/робота на практичному занятті</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>4</td><td>4</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td><td colspan="5">Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час практичних занять та виконання тестових завдань</td></tr>
<tr><td></td><td>Т. 6</td><td>Т. 7</td><td>Т. 8</td><td>Т. 9</td><td>Т.10</td></tr>
<tr><td>Відповідь/робота на практичному занятті</td><td>4</td><td>5</td><td>3</td><td>2</td><td>2</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td><td colspan="5">Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час практичних занять та виконання тестових завдань</td></tr>
</table>

Заочна форма навчання

<table>
<tr><td colspan="2">Поточне оцінювання та самостійна робота
Результати роботи здобувачів вищої освіти під час аудиторної практичної роботи; оцінювання самостійної роботи</td><td>Підсумковий тест (залік)</td><td>ВСЬОГО за курс</td></tr>
<tr><td colspan="2">50</td><td>50</td><td>100</td></tr>
<tr><td>Теоретичне завдання</td><td>10</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Практичне завдання</td><td>20</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Тестові завдання</td><td>20</td><td></td><td></td></tr>
</table>

16) Умови допуску до підсумкового контролю:

- відвідування лекцій;
- активність на практичних заняттях;
- дотримання термінів виконання контрольної роботи;
- дотримання умов академічної доброчесності.

17) Політика щодо академічної доброчесності: розуміння здобувачами вищої освіти норм академічної доброчесності (вимог щодо оригінальності текстів та допустимого відсотку співпадінь).

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

– самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

– посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

– дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

18) Примітки:

Силабус з навчальної дисципліни «Управління ризиками» затверджено на засіданні кафедри девелопменту та просторового планування, протокол від «21» травня 2026 за №02\05
Схвалено Науково-методичною радою ВСП «ІІНО КНУБА» Протокол від «25» травня 2026 р. за № 11